

Ο Δρόμος της Γεωργίας προς την ΕΕ: Προκλήσεις και Προοπτικές

Γεωργίου Ιωάννης (Δόκιμος Αναλυτής ΚΕΔΙΣΑ)

Προπτυχιακός Φοιτητής του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Ερευνητική Εργασία νο. 118

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΕΔΙΣΑ

Δρ. Ανδρέας Γ. Μπανούτσος	Πρόεδρος
Δρ. Παναγιώτης Σφαέλος	Αντιπρόεδρος & Δ/της Ερευνών
Γεώργιος Κουκάκης	Γενικός Γραμματέας
Αργέττα Μαλιχουτσάκη	Οικονομική Διαχειρίστρια
Βασιλική Καντιώτη	Μέλος
Μαρία Ντάμπου	Μέλος
Αικατερίνη Μαρούκη	Μέλος

© 2025 Center for International Strategic Analyses (KEDISA, All Rights Reserved)

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without permission of the publisher

Ο Δρόμος της Γεωργίας προς την ΕΕ: Προκλήσεις και Προοπτικές

Γεωργίου Ιωάννης (Δόκιμος Αναλυτής ΚΕΔΙΣΑ)
Προπτυχιακός Φοιτητής του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Πανεπιστημίου Μακεδονίας
Ιούνιος 2025

Περίληψη

Βασικός στόχος της παρούσας εργασίας είναι η ενδελεχής ανάλυση και αξιολόγηση της εξωτερικής πολιτικής της Γεωργίας αναφορικά με την ενταξιακή της πορεία στην ΕΕ αλλά και το ΝΑΤΟ ενώ αξιολογείται παράλληλα και ο ρόλος της Ρωσίας και των ΗΠΑ. Βασικό θεωρητικό μοντέλο που χρησιμοποιείται στην συγκεκριμένη εργασία είναι η έννοια του οικονομικού και πολιτικού καταφυγίου. Αρχικά, η εργασία ξεκινάει με την εισαγωγή όπου παραθέτονται κάποια εισαγωγικά δεδομένα αναφορικά με την Γεωργία ενώ αναφέρεται παράλληλα και η μεθοδολογία αλλά και ο τρόπος συλλογής των βιβλιογραφικών αναφορών. Έπειτα, ακολουθεί το θεωρητικό υπόβαθρο που εξηγείται τι αποτελεί ουσιαστικά το καταφύγιο για ένα μικρό κράτος. Το ιστορικό υπόβαθρο που ακολουθεί εμπεριέχει ιστορικά ορόσημα της ιστορίας της χώρας ενώ ακολουθούν οι στρατηγικοί στόχοι της χώρας όπου καταγράφονται οι βασικοί πολιτικοί στόχοι της χώρας, σύμφωνα με τους οποίους εξάγονται συμπεράσματα. Ακολουθεί η ανάλυση της εξωτερικής πολιτικής της χώρας αναφορικά με την ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Στο επόμενο κεφάλαιο καταγράφεται συστηματικά ο ρόλος της Ρωσίας στην ενταξιακή πορεία της Γεωργίας όπως επίσης και η σχέση ΗΠΑ- Γεωργίας η οποία εν μέρει επηρεάζει και την ενταξιακή της πορεία στην ΕΕ. Στα συμπεράσματα γίνεται μια ολική αξιολόγηση των αρχικών στόχων εξωτερικής πολιτικής της χώρας και κρίνεται αν αυτή η πολιτική ήταν εν τέλει πετυχημένη ή μη.

Περιεχόμενα

● Εισαγωγή.....	4
● Θεωρητικό υπόβαθρο.....	5
● Ιστορικό υπόβαθρο.....	6
● Στρατηγικοί στόχοι της Γεωργίας.....	7
● Η εξωτερική πολιτική της Γεωργίας αναφορικά με την ΕΕ και το NATO.....	8
● Οι σχέσεις Ρωσίας- Γεωργίας και ο ρόλος των ΗΠΑ και της ΕΕ.....	10
● Συμπεράσματα.....	11
● Βιβλιογραφία.....	12

Εισαγωγή

Η Γεωργία έγινε ανεξάρτητο κράτος το 1991 μετά την διάλυση της ΕΣΣΔ. Συνορεύει με την Ρωσία, την Τουρκία, την Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν, ενώ ταυτόχρονα δύο περιοχές της επικράτειάς της (Αμπχαζία και Νότια Οσετία) βρίσκονται υπό Ρωσική κατοχή (Georgian Ministry of Foreign Affairs,n.d.). Από την αρχή της ανεξαρτησίας της, το εγχώριο πολιτικό σύστημα είναι ασταθές και ενέχει έντονα στοιχεία διαφθοράς, αυταρχισμού και Ρωσικής επιρροής (Yilmaz & Yorulmaz,2021). Εδώ και δύο δεκαετίες η Γεωργία επιθυμεί την “δυτικοποίηση” και την “αποσοβιετοποίηση” της (Georgian Ministry of Foreign Affairs, n.d.), όπως υποστηρίζεται παρακάτω, χωρίς όμως να πετυχαίνει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η μεθοδολογία της παρούσας εργασίας εστιάζεται πρωτίστως σε πρωτογενείς πηγές (έγγραφα της κυβέρνησης της Γεωργίας, συνεντεύξεις/ομιλίες/δημοσιεύσεις πολιτικών ή διπλωματών) καθώς και επιστημονικά άρθρα και μελέτες. Το σύστημα βιβλιογραφικής αναφοράς που χρησιμοποιείται είναι το APA (APA citation). Στόχος της εργασίας είναι να αναλύσει την πορεία της Γεωργίας προς την ΕΕ και να ερμηνεύσει την προοπτική ένταξης της στους Ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Θεωρητικό υπόβαθρο

Ο συντάκτης της παρούσας εργασίας ξεκινά με την υπόθεση ότι η Γεωργία χρησιμοποιεί την στρατηγική του “shelter-seeking”, δηλαδή “αναζήτηση καταφυγίου”, προσπαθώντας να εξισορροπήσει την ισχύ ή απειλή κατά Waltz (Σπυρόπουλος, 2010) της Ρωσίας μέσω των ΗΠΑ, της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Ένα μικρό κράτος, γενικότερα, αξιοποιεί την στρατηγική αναζήτησης καταφυγίου ώστε να προστατευτεί από ένα ισχυρότερο κράτος, όχι μόνο στρατιωτικά, καθώς υπάρχουν τρία είδη αναζήτησης καταφυγίου: το πολιτικό, το οικονομικό και το κοινωνικό καταφύγιο (Kolnberger & Koff, 2024).

Ιστορικό υπόβαθρο

Η Γεωργία είναι μια χώρα η οποία μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991 απέκτησε την ανεξαρτησία της. Έκτοτε, αποτελούσε τόσο για τον Δυτικό κόσμο όσο και για την ίδια την Ρωσία ένα κράτος υψίστης γεωπολιτικής και γεωοικονομικής σημασίας για μια πληθώρα λόγων όπως για παράδειγμα την νευραλγική για τους εμπορικούς ενεργειακούς δρόμους θέση της προς την Ευρώπη (Moghani, A., & Tisheyar, M. 2024). Αυτή η στρατηγική σημασία της Γεωργίας αποδεικνύεται από το γεγονός ότι ο πρώτος της ηγέτης και πρώην Υπουργός Εξωτερικών της ΕΣΣΔ Έντβαρντ Σεβαρντνάτζε εξαναγκάστηκε από την Ρωσία να βάλει την χώρα του στο CIS (Commonwealth of Independent States), έναν οργανισμό που αποτελείται από πρώην Σοβιετικά κράτη. Ωστόσο, η Γεωργία προοδευτικά προσπάθησε να προσεγγίσει και την Δύση με την υπογραφή του PFP (Partnership for Peace) Agreement με το NATO και παράλληλα το PCA (Partnership Cooperation Agreement) με την ΕΕ. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι κατά την διάρκεια του 1991 έλαβε χώρα η πρώτη αυτονομία των περιοχών της Αμπχαζίας και ένα χρόνο αργότερα της Νότιας Οσετίας οι οποίες μέχρι σήμερα είναι υπό Ρωσική κατοχή και αποτελούν το 15% της εδαφικής επικράτειας της Γεωργίας (Demetriou S., 2002). Η συγκεκριμένη πολεμική σύγκρουση μεταξύ Γεωργιανών και Ρωσικών Ενόπλων Δυνάμεων το 1991 με στόχο τον έλεγχο των προαναφερθέντων περιοχών είχε ως άμεσο αποτέλεσμα αφενός την αυτονομία των προαναφερθέντων περιοχών και αφετέρου την μετανάστευση χιλιάδων Γεωργιανών στο εξωτερικό. Το ιστορικό ορόσημο της χώρας που άλλαξε την πολιτική ζωή και την ταυτότητα της χώρας είναι η «Επανάσταση των Ρόδων» το 2003. Η συγκεκριμένη επανάσταση, υποκινούμενη από κοινωνικά κινήματα της Γεωργίας, αποτελεί αφετηρία μιας νέας πολιτικής τόσο σε εσωτερικά αλλά και εξωτερικά ζητήματα και επίσης είχε ως αποτέλεσμα την ανάδειξη νέας κυβέρνησης με ηγέτη τον Μιχαήλ Σαακασβίλι. Ακολουθούν χρόνια ευημερίας και ανάπτυξης (Moghani A. & Tisheyar M., 2024). Το 2008 έλαβε χώρα η επίθεση της Ρωσίας στην Γεωργία και συγκεκριμένα στην Νότια Οσετία όπου τα Γεωργιανά στρατεύματα υπέστησαν σημαντικά πλήγματα από τις Ρωσικές Ένοπλες Δυνάμεις που οδήγησαν λίγες μέρες αργότερα στην ήττα της Γεωργίας (Utiaashvili, 2014). Παράλληλα, το 2008 η χώρα κατά την διάρκεια της συνόδου του NATO στο Βουκουρέστι ζήτησε μαζί με την Ουκρανία της ένταξη της στο NATO, αίτημα το οποίο απορρίφθηκε από τις χώρες της Παλαιάς Ευρώπης. Επιπλέον, το 2009 έγινε μια προσπάθεια πραξικοπήματος από τις στρατιωτικές δυνάμεις της χώρας. Αν και αρχικά κατηγορήθηκε η Ρωσία για ανάμειξη, εν τέλει αποσύρθηκαν αυτές οι κατηγορίες από την πολιτική ελίτ της χώρας. Έκτοτε, η χώρα βρίσκεται σε μια διαδικασία εκδυτικοποίησης και μιας σημαντικής προσπάθειας εκσυγχρονισμού τόσο της οικονομίας όσο και του διοικητικού και κοινωνικού της μοντέλου υπό την ευρωπαϊκή της διάσταση (Pierre RAZOUX, 2009). Απότοκο του συγκεκριμένου εγχειρήματος είναι άλλωστε και το αίτημα για ένταξη στην ΕΕ στις 3 Μαρτίου 2022, λίγες μόνο μέρες μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, και για αυτό τον λόγο απέκτησε candidate status.

Στρατηγικοί στόχοι της Γεωργίας

Οι στρατηγικοί στόχοι που έχει θέσει η Γεωργία είναι αρκετά ξεκάθαροι και ενδεδειγμένα αποτυπωμένοι στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εξωτερικών της (Georgian Ministry of Foreign Affairs, n.d.). Ο πιο σημαντικός και σχετικός για την παρούσα εργασία αποτελεί τον στόχο της Γεωργίας να ενταχθεί στο NATO και την ΕΕ. Βήματα προς αυτή την κατεύθυνση έχουν γίνει, όπως με την συμφωνία PfP (Partnership For Peace) με το NATO και την συμφωνία PCA (Partnership and Cooperation Agreement) με την ΕΕ, όμως η Γεωργία δεν είναι μέλος κανενός εκ των δύο διεθνών οργανισμών. Δεδομένου ότι αυτός ο στόχος εκφράστηκε λίγο μετά την ανεξαρτητοποίηση της Γεωργίας (Utiashvili, 2014), παρατηρείται ότι αυτή η στόχευση δεν έχει εκπληρωθεί ενώ έχουν περάσει περισσότερα από 30 χρόνια.

Άλλος στόχος, ζωτικής σημασίας, για την Γεωργία είναι, για προφανείς λόγους, η ανάκτηση των κατεχομένων περιοχών και η ανάκτηση της εδαφικής της ακεραιότητας. Όπως επισημαίνεται από το έγγραφο Εθνικής Στρατηγικής του Υπουργείου Εξωτερικών, η επίτευξη του στόχου αυτού επιδιώκεται αποκλειστικά με ειρηνικά μέσα (και όχι με την καταφυγή στην οργανωμένη βία). Τέλος, ένας σημαντικός στόχος της Γεωργίας είναι η “δυτικοποίηση” ή “απο-σοβιετοποίηση” του κράτους. Ο στόχος αυτός περιγράφεται με γενικολογίες και όχι με συγκεκριμένους ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους, επειδή η πραγματική στόχευση είναι η ένταξη στους Δυτικούς οργανισμούς, η οποία, αν πραγματοποιηθεί, θα διευκολύνει σε τεράστιο βαθμό τον προηγούμενο στόχο.

Εξωτερική πολιτική της Γεωργίας αναφορικά με την ΕΕ και το ΝΑΤΟ

Για την Γεωργία, η ένταξη στους Δυτικούς θεσμούς και οργανισμούς αποτελούσε σημείο αναφοράς για την πλειονότητα της πολιτικής ελίτ της χώρας, γεγονός που αποδεικνύεται από την ίδια την δήλωση του Γεωργιανού πρωθυπουργού “ I am Georgian and therefore I am European” (Mestvirishvili, N. and Mestvirishvili, M. 1999), δήλωση που αποδεικνύει ότι βασικός στόχος της χώρας ήταν η ενταξιακή της πορεία στην ΕΕ. Η προαναφερθείσα δήλωση η οποία έλαβε χώρα το 1999 κατά την διάρκεια της εκδήλωσης για την ένταξη της Γεωργίας στο Συμβούλιο της Ευρώπης καθόρισε σε μεγάλο βαθμό την εξωτερική πολιτική της χώρας για την επόμενη δεκαετία. Έκτοτε, παρατηρείται μια μεθοδική προσπάθεια της Γεωργίας αναζήτησης της προστασίας της κρατικής της οντότητας έναντι των εξωτερικών απειλών. Όπως αναφέρεται παραπάνω, βασικός στόχος της Γεωργίας είναι η ένταξη στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ. Αυτό αποτελεί βασικό τμήμα της στρατηγικής που εφαρμόζει η Γεωργία για να εξυπηρετήσει τα συμφέροντά της, η οποία είναι η “αναζήτηση καταφύγιο” (“shelter seeking”). Ως καταφύγιο, προφανώς, νοείται το ΝΑΤΟ και η ΕΕ, τα οποία αποτελούν πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό καταφύγιο. Το κοινωνικό και το οικονομικό καταφύγιο, από την άλλη, αναζητείται από πλευράς Γεωργίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδόν αποκλειστικά. Η τελευταία έχει αδιαμφισβήτητα αναπτύξει θεσμούς, μηχανισμούς και πολιτικές οι οποίες προστατεύουν και προάγουν το κράτος Δικαίου, την ελευθερία λόγου, την δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα εντός των κρατών μελών της. Τα παραπάνω συνάδουν απολύτως με τους στόχους που έχει θέσει η Γεωργία για τον εαυτό της (“εξευρωπαϊσμός”, “αποσοβιετοποίηση”) (DonLynch, 2006). Για την μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών της Γεωργίας, η ένταξη στην ΕΕ αποτελεί επιθυμητό στόχο ήδη από το 2011, αφού το 80% των Γεωργιανών πίστευαν ότι η χώρα πρέπει να ενταχθεί στην ΕΕ. Ωστόσο, αυτό που χρήζει εξήγησης είναι ότι ο βασικός λόγος αυτής της προτίμησης της κοινής γνώμης είναι οι Δυτικές αξίες της ΕΕ όπως για παράδειγμα η δημοκρατία, η αξιοκρατία, αλληλεγγύη και η ελευθερία (Müller, M. 2011). Αν και είναι ευρέως γνωστό ότι η κοινωνία της Γεωργίας είναι μια εξαιρετικά συντηρητική κοινωνία μέσα σε δύο χρόνια (2009-2011) κατάφερε να μεταβάλλει τις θέσεις της αναφορικά με την συμμετοχή στις εκλογές, την διαμόρφωση ιδιωτικών απόψεων και την κριτική ενάντια στην κυβέρνηση να είναι πλέον πιο κοινωνικά αποδεκτές συνθήκες εντός της κοινωνίας, χωρίς ωστόσο να αναιρείται το γεγονός ότι ακόμα και σήμερα αν και γίνεται μια ισχυρή προσπάθεια εξευρωπαϊσμού της χώρας, υπάρχει παρουσία ισχυρών συντηρητικών θέσεων (Müller, M. 2011). Ωστόσο, πέρα από την διάσταση της κοινής γνώμης, η ΕΕ έχει επενδύσει σημαντικό αριθμό κεφαλαίων με στόχο της βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών της Γεωργίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πάνω από μισό δισεκατομμύριο ευρώ δόθηκαν από την ΕΕ στην Γεωργία αλλά και σε διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις που διαθέτει αναφορικά με την βελτίωση στους εξής τομείς: ανθρώπινα δικαιώματα και ισότητα των φύλων, δημοκρατική συμμετοχή και media, αναδιαμόρφωση του τομέα της ασφάλειας όπως επίσης σε θέματα κουλτούρας και επιχειρηματικότητας (Development - EU for Georgia. 2024). Επίσης εντάθηκε η συνεργασία σε θέματα αποκέντρωσης και περιφερειακής ανάπτυξης, σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, στην αναμόρφωση του δικαστικού συστήματος της χώρας όπως επίσης και αλλαγές στην δημόσια διοίκηση. Ωστόσο, οι προαναφερθέντες τομείς συνεργασίας

αντικατοπτρίζουν μόνο το 33% της συνολικής χρηματοδότησης. Μια σημαντική μερίδα των κεφαλαίων διοχετεύτηκε στην οικονομική βοήθεια σε ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες, στην τεχνική εκπαίδευση των πολιτών, στην επιχειρηματικότητα, σε θέματα κοινωνικών υπηρεσιών και σε μέτρα προστασίας έναντι της κλιματικής αλλαγής. Επιπλέον, άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι η Γεωργία συμμετέχει στο πρόγραμμα “Erasmus+” το οποίο δίνει την δυνατότητα στους νέους ανθρώπους της χώρας να διευρύνουν τους πνευματικούς τους ορίζοντες ταξιδεύοντας και ζώντας, έστω και για μικρό χρονικό διάστημα, σε ένα ευρωπαϊκό κράτος για την εκπλήρωση ενός project (Deepening EU-Georgian Relations.2018). Είναι πολύ πιο εύκολο για την Γεωργία (και για οποιοδήποτε κράτος) να επιτύχει αυτή την εσωτερική μεταμόρφωση με την βοήθεια της ΕΕ και των μηχανισμών της παρά από μόνο του, ιδίως σε μια περιοχή με έντονο γεωπολιτικό ενδιαφέρον όπως ο Καύκασος. Συγκεκριμένα, στο οικονομικό επίπεδο η Γεωργία αποτελεί κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), στόχος της οποίας είναι η ανασυγκρότηση των οικονομιών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης αλλά και αργότερα χωρών που ανήκαν στην Σοβιετική Ένωση. Πολιτική εντολή της EBDR ήταν ωστόσο η συνεργασία με χώρες που έχουν υιοθετήσει τις αρχές του πλουραλισμού και της πολυκομματικής δημοκρατίας (The EBRD in Georgia: overview 2015). Πέραν τούτου όμως ένας διαμορφωτικός παράγοντας της εξωτερικής πολιτικής της Γεωργίας που λειτουργεί θετικά προς την ένταξή της στην ΕΕ προς αυτήν είναι η γεωγραφική της θέση και εν συνεχεία οι ευκαιρίες που προκύπτουν από αυτήν. Συγκεκριμένα, χρήζει ανάλυσης και ο ενεργειακός ρόλος που διαδραματίζει η Γεωργία στην ενεργειακή συνδεσιμότητα μεταξύ Ανατολής και Δύσης . Συγκεκριμένα, η Γεωργία λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελεί κομμάτι του αγωγού Μπακού-Τιφλίδα-Τσεϊχάν, διαμορφώνοντας ένα πλαίσιο ενεργειακής διασύνδεσης με τις Ευρωπαϊκές αγορές και αναβαθμίζοντας τον γεωπολιτικό της ρόλο και αυξάνοντας την επίδραση της στα Ευρωπαϊκά ενεργειακά τεκταινόμενα (Overview – Georgia energy profile – Analysis (n.d.)). Η Γεωργία λοιπόν επιδιώκει να ενταχθεί στους παραπάνω οργανισμούς, βρίσκεται δηλαδή στην διαδικασία “αναζήτησης” ακόμη (από την “αναζήτηση καταφυγίου”). Το εύλογο ερώτημα είναι πώς αυτή προσπαθεί να “βρει”, να ενταχθεί δηλαδή, σε αυτά τα “καταφύγια”. Η Γεωργία έχει πραγματοποιήσει διάφορες ενέργειες, έμπρακτες και μη, προκειμένου να φτάσει όλο και πιο κοντά στην πραγμάτωση του στόχου. Στα πλαίσια του NATO, η Γεωργία είναι ιδιαίτερα δραστήρια. Για παράδειγμα, από το 2014, στην Σύνοδο του NATO στην Ουαλία, η Γεωργία διεκδίκησε και πήρε το SNGP (Substantial NATO-Georgia Package), υπό την πρωτοβουλία DCB (Defence Capacity Building) (NATO, 2024). Αυτό το πακέτο έχει ως σκοπό την αύξηση της (αμυντικής) ισχύος της Γεωργίας, την περιφερειακή σταθερότητα, την ενίσχυση της διαλειτουργικότητας μεταξύ εκείνης και του NATO, και την διευκόλυνση της ένταξης στην Συμμαχία. Εμπεριέχει διάφορες διαδικασίες και μηχανισμούς, όπως δράσεις για την ασφάλεια στην θάλασσα, την διαχείριση κρίσεων και την λειτουργία της ακτοφυλακής (Georgian Ministry of Internal Affairs, n.d.).

Επίσης, μία από τις πιο σημαντικές ενέργειες της Γεωργίας ως προς το NATO, αν όχι η πιο σημαντική μέχρι σήμερα, είναι η συμμετοχή της στο PfP (Partnership for Peace Program), από τις 23 Μαρτίου 1994 (NATO, 2000). Το πρόγραμμα αυτό δίνει την δυνατότητα στα μέλη του να συμμετέχουν σε επιχειρήσεις και ασκήσεις του NATO, σε συζητήσεις και fora. Προφανώς, δεν διαθέτει η Γεωργία με την συμμετοχή της δικαίωμα ψήφου στις αποφάσεις της Συμμαχίας ούτε μπορεί να τις διαμορφώσει, όμως κατέχει την θέση του εν δυνάμει συμμάχου (υπό την έννοια της πιθανής μελλοντικής εντάξεώς της). Επιπλέον, η Γεωργία αναδεικνύει τον εαυτό της ως αξιόπιστο σύμμαχο, με την βαρυσήμαντη συμβολή της στις νατοϊκές δυνάμεις στο Ιράκ και το Αφγανιστάν. Μάλιστα, η Γεωργία έχει υποστεί τις περισσότερες απώλειες σε ανθρώπινο δυναμικό ως ποσοστό επί του πληθυσμού (The

Heritage Foundation, 2018). Οι παραπάνω ενέργειες και διαδικασίες έχουν φέρει την Γεωργία αρκετά κοντά στην δυτική σφαίρα επιρροής και τον δυτικό κόσμο αλλά δεν την έχουν απομακρύνει επαρκώς από την Ρωσική σφαίρα επιρροής. Και το σημαντικότερο, δεν έχουν επιτύχει την ένταξη του κράτους στην Βορειοατλαντική Συμμαχία. Αυτό είναι αποτέλεσμα τόσο των υπαρχουσών εσωτερικών εμποδίων στην ένταξη, εμπόδια όπως πολιτική ελίτ και ομάδες συμφερόντων, που επηρεάζονται από Ρωσικά συμφέροντα (Yilmaz & Yorulmaz, 2021) όσο και από το γεγονός ότι το κράτος δεν έχει τον πλήρη έλεγχο της εδαφικής του επικράτειας (κατεχόμενες περιοχές από την Ρωσία).

Οι σχέσεις Ρωσίας- Γεωργίας και ο ρόλος των ΗΠΑ και της ΕΕ

Η σχέση μεταξύ Γεωργίας και Ρωσικής Ομοσπονδίας είναι ως επί των πλείστων ιδιαίτερες εξαιτίας του κοινού παρελθόντος που μοιράζονται οι δύο αυτές χώρες. Ωστόσο, με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991, τεράστιοι πληθυσμοί ρωσικής καταγωγής και συγκεκριμένα κοντά στα 25 εκατομμύρια άνθρωποι βρέθηκαν υπό ξένη διοίκηση και ηγεσία καθώς ζούσαν στις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες. Παράλληλα, η συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια Ρωσικού ελέγχου σε πάνω από 5,3 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα επικράτειας. Συνεπώς, βασικό στοιχείο της εξωτερικής πολιτικής της Ρωσίας μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης ήταν η προστασία αυτών των Ρωσικής καταγωγής πληθυσμών διατηρώντας έτσι με αυτό τον τρόπο καλές σχέσεις με τις χώρες του πρώην Σοβιετικού μπλοκ. Μία από αυτές τις χώρες ήταν και η Γεωργία. Η ανάγκη όμως της Ρωσίας να προστατέψει τους Ρώσους της πρώην Σοβιετικής Ένωσης οδήγησε το 1991 στην δημιουργία του CIS (Commonwealth of Independent States), η δημιουργία της οποίας σήμανε την αλλαγή του πολιτικού δόγματος της Ρωσίας το 1993 με την έναρξη της διατήρησης μιας σφαίρας ενδιαφέροντος γνωστή στην βιβλιογραφία ως «Near abroad». Παράλληλα όμως η Γεωργία αλλά και άλλα πρώην Σοβιετικά κράτη είχαν ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 αναπτύξει σχέσεις με την ΕΕ, γεγονός που οδήγησε τον Ιούνιο του 1999 στο Λουξεμβούργο στην δημιουργία του PCA (Partnership and Cooperation Agreement) μεταξύ Γεωργίας, Αζερμπαϊτζάν και Αρμενίας. Λίγα χρόνια αργότερα Γεωργία, Αζερμπαϊτζάν, Ουκρανία και Μολδαβία ως απάντηση στην κυριαρχία της Ρωσίας στην ευρύτερη περιοχή αποφάσισαν την δημιουργία της GUAM (Organisation for Democracy and Economic Development). Επιπλέον, η Επανάσταση των Ρόδων προκάλεσε σημαντικά ερείσματα αλλαγής στην χώρα, ενώ άξιο αναφοράς είναι επίσης και ο λόγος του πολιτικού ηγέτη της χώρας, Σαakasβίλι, το 2004 στην τελετή έναρξης της θητείας του δήλωσε ότι «Όχι απλά είμαστε παλιοί Ευρωπαίοι αλλά είμαστε αρχαίοι Ευρωπαίοι» δήλωση που δείχνει μια βαθύτερη συγγένεια της χώρας προς την Δύση και συγκεκριμένα στην ΕΕ. Ωστόσο, χαρακτηριστική ήταν επίσης η προσπάθεια του Σαakasβίλι να διατηρήσει καλές σχέσεις με την Μόσχα όπως άλλωστε φαίνεται και από την δήλωση του Πούτιν την ίδια χρονική περίοδο όταν εξέφρασε την επιθυμία για να αποκαταστήσει την παράδοση των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών (Andrei Tsygankov & Matthew Tarver-Wahlquist, 2009, p.310). Παράλληλα όμως η προσπάθεια της Γεωργίας να ενταχθεί στους Δυτικούς θεσμούς και να προβεί σε μια δυτικοποίηση της εξωτερικής της πολιτικής, ήταν μια μείζων απειλή για τα συμφέροντα της Ρωσίας αφού κάτι τέτοιο δεν θα της επέτρεπε να λάβει τον ρόλο του ηγεμόνα αλλά και θα έχανε την Γεωργία από την σφαίρα επιρροής της. Επιπλέον, στον

ενεργειακό τομέα έχει καταγραφεί ότι τα περισσότερα πρώην Σοβιετικά κράτη ήταν άκρως εξαρτημένα από την Ρωσία σε ποσοστό 98 με 100%. Ωστόσο, η Γεωργία όπως επίσης η Μολδαβία και η Λευκορωσία ήταν από τα λίγα μέλη του RCS (Reformed Communist States) τα οποία το 2004 δεν ήταν στην ομάδα των κρατών με μεγάλη ενεργειακή εξάρτηση από τον βόρειο τους γείτονα. Έτσι, μεταξύ 2006 και 2009 η Γεωργία προσπάθησε την σταδιακή διαφοροποίηση των ενεργειακών της πόρων μειώνοντας έτσι παράλληλα την ενεργειακή εξάρτηση της χώρας από την Ρωσία (Ministry of Foreign Affairs 2006). Παράλληλα, σημαντική ήταν η συνεργασία που αναπτύχθηκε μεταξύ Γεωργίας και ΗΠΑ. Συγκεκριμένα, μεταξύ του 1992 και του 2012 η Γεωργία έλαβε 3,5 δισεκατομμύρια δολάρια βοήθεια από τις ΗΠΑ με στόχο α) την βελτίωση των υποδομών της χώρας και β) την παροχή τεχνικής και επιστημονικής εκπαίδευσης για τους ανθρώπους της χώρας. Οι ισχυροί διπλωματικοί δεσμοί μεταξύ των δύο χωρών όπως επίσης και η πρόθεση και προθυμία της Γεωργιανής κοινωνίας να συμπορευτεί με τις αξίες και τα ιδανικά του Δυτικού πολιτισμού και των ΗΠΑ είχε ως άμεσο αποτέλεσμα την σύσφιξη των σχέσεων με τις ΗΠΑ παρά το διπλωματικό και πολιτικό κόστος που δημιουργούσε στις σχέσεις ΗΠΑ- Ρωσίας (Georgia Compact II. (2019).

Συμπεράσματα

Αυτό που γίνεται σαφές μέσα από την προαναφερθείσα ενδελεχή αξιολόγηση της εξωτερικής πολιτικής της Γεωργίας είναι ότι η χώρα ξεκάθαρα χρησιμοποιεί την ΕΕ αλλά και το ΝΑΤΟ ως καταφύγια. Καταφύγια πολιτικά και οικονομικά τα οποία θα λέγαμε ότι σαφώς παίζουν θετικό ρόλο στην διαμόρφωση της εσωτερικής πολιτικής (επιχορηγήσεις, σεμινάρια, χρηματοδοτήσεις, οργανώσεις κλπ.) αλλά παράλληλα ο στόχος της ένταξης της σε αυτούς του οργανισμούς είναι εκ των πραγμάτων μη επιτυχημένος αφού ως σήμερα (και όπως φαίνεται ούτε και στο άμεσο μέλλον, αν κρίνουμε ειδικά από το πάγωμα της ενταξιακής πορείας προς την ΕΕ μέχρι το 2027 αλλά ούτε και στο ΝΑΤΟ), δεν υπάρχει ένταξη της χώρας σε αυτούς τους οργανισμούς. Σε αυτή την πραγματικότητα κάποιος θα προσέθετε ότι οι διεθνείς εξελίξεις δεν θα επέτρεπαν κάτι τέτοιο. Ωστόσο, αν αναλογιστούμε το γεγονός ότι ειδικά η ένταξη στην ΕΕ αποτελεί στόχο της χώρας ήδη από την ανεξαρτησία της, τότε οδηγούμαστε εύκολα στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για μια ξεκάθαρη αποτυχία της εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Ωστόσο, οφείλω σε αυτό το σημείο να αναγνωρίσω και ένα άλλο παράγοντα που σαφώς έχει παίξει τον δικό του ρόλο σε αυτήν την αποτυχία που ακούει στο όνομα Ρωσία. Όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως τα “πλοκάμια” της Ρωσίας εντός της Γεωργίας είναι εμφανή ακόμα μέχρι και σήμερα τόσο στην κοινή γνώμη της χώρας όσο και στην ίδια την πολιτική ελίτ της χώρας. Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό ότι οι πολιτικές της ΕΕ έχουν αλλάξει τα εσωτερικά δεδομένα της χώρας και έχουν δημιουργήσει ένα πιο ευνοϊκό πλαίσιο για την ένταξη της χώρας στην ΕΕ, χωρίς ωστόσο να έχει επιτευχθεί ο τελικός σκοπός που είναι η τελική ένταξη της χώρας στην ΕΕ.

Βιβλιογραφία

- Mfa.gov.ge. (2025). *Ministry of Foreign Affairs of Georgia*. [online] Available at: <https://mfa.gov.ge/en> [Accessed 27 Mar. 2025].
- Mehmet Fatih Öztarsu, Serdar Yılmaz, Murat Yorulmaz, Araz Aslanli and Füsün Özerdem (2021). *The Changing Perspectives and 'New' Geopolitics of the Caucasus in the 21st Century*. [online] Available at: https://www.researchgate.net/publication/349694335_The_Changing_Perspectives_and_d_.
- T. and Koff, H. (2023). *Agency, Security and Governance of Small States*. Taylor & Francis.
- F. and Hakim -Phd, H. (2024). Georgia's Foreign Policy from A Geopolitical Perspective (2008-2018); based on the Grand Chess Board Doctrine by Brzezinski. *Geopolitics Quarterly*, [online] 19(4). doi:<https://doi.org/10.22034/igq.2023.169310>.
- Mestvirishvili and Mestvirishvili, M. (2013). *The Power of Stories: Narrative Analysis of a Georgian Folktale*. [online] Available at: https://www.researchgate.net/publication/264310349_The_Power_of_Stories_Narrative_Analysis_of_a_Georgian_Folktale.
- Books. (2018). *Why Georgia Matters*. [online] Available at: https://books.google.gr/books/about/Why_Georgia_Matters.html?id=7EY5LeoYjN8C&redir_esc=y [Accessed 27 Mar. 2025].
- Γεώργιος, Σ. (2010). *Διεθνείς σχέσεις, ρεαλιστική προσέγγιση: Θεωρία και πράξη*.
- Müller, M. (2011). Public opinion toward the european union in georgia. *Post-Soviet Affairs*, 27(1), 64–92. <https://doi.org/10.2747/1060-586X.27.1.64>